

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ГОЛОВНИХ ПОДІЙ
У СФЕРІ ОСВІТИ, НАУКИ Й КУЛЬТУРИ, ОПРИЛЮДНЕНИХ
ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ**

у вересні-жовтні 2017 р.

Укладач:

Годетька Т. І.
наукового співробітника відділу
наукової реферативної та аналітичної
інформації у сфері освіти ДНПБ
України ім. В. О. Сухомлинського

У вересні-жовтні 2017 р. національними засобами масової інформації оприлюднено актуальну й важливу інформацію у сфері освіти, науки й культури.

НОВИЙ ЗАКОН «ПРО ОСВІТУ»

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України та НАПН України «Педагогічна газета» № 5 від вересня-жовтня 2017 р., с. 2;

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 35 від 11 вересня 2017 р., с. 4;

-офіційного веб-сайту МОН України:

<http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2017/09/05/zakon-pro-osvitu-prijnyato-za-progolosuvali-255-deputativ/>

- офіційного веб-сайту НАПН України:

<http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1247/>

Новий Закон «Про освіту» підтримали у другому читанні 255 народних депутатів України. Голосування відбулося 5 вересня 2017 року, у Верховній Раді України.

«Цей Закон – базовий, його прийняття розблоковує можливості для подальшого реформування сфери освіти, прийняття Законів «Про загальну середню освіту», «Про професійну освіту», «Про освіту дорослих», також депутати муситимуть розглянути зміни до Закону «Про вищу освіту». Потрібно розуміти, що прийнятий сьогодні документ – це шанс для нашої системи освіти до змін, адже без нових можливостей, закладених в закон, розвиток був би неможливий. Однак, попереду багато копіткої роботи. Найважливіші механізми, такі як, наприклад, незалежна сертифікація для вчителів, потребують прийняття ще багатьох актів, в яких чітко будуть виписувати ці процедури. Ми маємо їх створити, це важка, але приємна робота – наш внесок в українську освіту та розвиток держави загалом», – зазначила Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич.

Найбільше новий Закон потрібен для впровадження масштабної реформи середньої освіти «Нова українська школа».

Так, відповідно до сучасних тенденцій у Європі та світі, законопроект передбачає три форми здобуття освіти: формальну (офіційне підвищення рівня освіти), неформальну (підвищення рівня поза офіційною системою підвищення кваліфікації – тренінги, гуртки, курси) та інформальну (самоосвіта).

Документ також пропонує фундаментально новий підхід до розвитку вчителя та його педагогічної свободи. Зокрема, Закон формулює такі нові засади підвищення кваліфікації вчителів:

- загальна кількість годин на підвищення кваліфікації упродовж 5 років буде не менше 150 годин. При цьому вчитель має самостійно вирішити, яку кількість годин з цього обсягу він використовуватиме для навчання щорічно.

- педагог сам вирішує, де підвищувати кваліфікацію.
- держава з коштів спеціальної освітньої субвенції, а також місцеві органи оплачують підвищення кваліфікації для вчителів, навіть якщо педагоги обирають платні курси.

Закон також стимулює педагогів оволодівати новими методиками навчання через зовнішню незалежну сертифікацію. Вчителі, що її пройшли, отримають додаткову надбавку до заробітної плати – 20%.

На зміну старій парадигмі, коли за пострадянською традицією зміст освіти визначався Міністерством, пропонується сучасна європейська модель, за якої Уряд (Міністерство) затверджуватиме стандарти освіти, а заклади освіти розроблятимуть освітні програми, що мають гарантувати виконання освітніх стандартів. У випадках, коли документ про освіту має видаватися державою, освітні програми проходитимуть акредитацію.

Місцеві органи влади позбавляться права контролювати освітній процес, у їхніх повноваженнях залишиться виключно створення відповідного освітнього середовища. При цьому на базі Державної інспекції навчальних закладів буде створено незалежний орган – Державна служба якості освіти, до повноважень якого належатимуть питання акредитації освітніх закладів (крім вищої освіти). Регіональні підрозділи Агентства, що будуть абсолютно незалежними, забезпечуватимуть фахове інспектування закладів освіти.

На зустрічі президента України з працівниками освіти виступив президент Національної академії педагогічних наук України Василь Кремень. Доповідач наголосив: «Цьогорічне святкування Дня працівника освіти проходить під знаком введення в дію Президентом України нового Закону «Про освіту». Цей закон, на думку В.

Кременя, є одним із найбільш системних і дійсно європейських за сутністю законодавчих актів, що дозволяє провести глибинні перетворення у такій важливій сфері як освіта.

Якою має бути методологія виконання Закону? На думку президента НАПН України, вона не повинна зводитися до наздоганяльної функції – до того, аби перейняти краще з інших країн. Попри критичне ставлення в суспільстві до нашої освіти, думаю, що її традиції і нинішній потенціал дозволяють ставити більш амбітні завдання. А саме – одними з перших у світі відповісти на сучасні цивілізаційні виклики щодо нових умов життя і діяльності людини. І такі можливості надає підготовлена Міністерством освіти і науки за активної участі Академії Концепція «Нова українська школа».

Президент НАПН України стисло окреслив напрями розвитку освіти, що впливають із наукового осягнення сучасної дійсності, науково-педагогічних і психологічних досліджень.

В. Г. Кремень наголосив на важливості в нинішні часи по-новому осмислити систему цінностей. Зокрема, треба орієнтувати дітей на бажання бути успішними в житті. Це має стати важливим стимулом до якісного

навчання замість мотивації методами авторитарної педагогіки, до того ж цей стимул орієнтує людину на максимальну самореалізацію.

Василь Кремінь звернув увагу, що серед незмінних цінностей – почуття патріотизму, національної єдності. Глобалізація – не лише зближення народів і держав, уподібнення економік. Це також загострення конкуренції між державами у різних сферах, набуття нею планетарного масштабу. У таких умовах лише згуртовані нації зможуть максимально усвідомити свій національний інтерес і відстояти, захистити його у процесі співпраці/конкуренції з іншими державами. Тому патріотизм, національне єднання є цінними не тільки самі по собі – вони є також передумовою успішного розвитку України і заможного життя її громадян. А події останніх років свідчать, що це ще й умова збереження самої держави. Освіта як жодна інша сфера покликана і має усі можливості для гуртування нації.

Президент зазначив, що підготовлені Академією Концепція і Комплексний план заходів з національно-патріотичного виховання дітей і молоді після затвердження Міністерством освіти і науки покладено в основу Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2029 рр., що затверджено Указом Президента України від 13 жовтня 2015 року.

В. Кремінь зазначив, що попереду велика робота. І одне із завдань – зробити освіту і науку найбільш пріоритетними сферами в суспільстві. Науку – як сферу, що продукує нові знання, освіту – що олюднює, робить їх діяльними.

ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України та НАПН України «Педагогічна газета» № 5 від вересня-жовтня 2017 р., с. 2;
- тижневика «Освіта» № 40-41 від 4–11 жовтня 2017 р., с.2–3;
- офіційного веб-порталу ДВНЗ «Університету менеджменту освіти» НАПН України:
<http://umo.edu.ua/news/zasidannja--prezidiji-nacionaljnoji-akademiji-pedagoghichnikh-nauk-ukrajini-na-sumshhini>;
- офіційного веб-порталу Департаменту освіти і науки Сумської ОДА :
<http://sm.gov.ua/uk/oblderg/spoda/strukturni-pidrozdiy-oblderzhadministratsii.html>

Спільне засідання Президії Національної академії педагогічних наук України і Вченої ради Глухівського національного педагогічного університету ім. Олександра Довженка «Нова українська школа і підготовка вчителя» відбулося 8 вересня 2017 року в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка», у якому взяли участь заступник голови Сумської обласної державної адміністрації Микола Подопригора та директор Департаменту освіти і науки Вікторія Грובה.

З доповідями виступили академік-секретар Відділення загальної середньої освіти НАПН України Олександр Ляшешенко, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Нелля Ничкало, ректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка Олександр Курок та інші. В обговоренні взяли участь учені НАПН України та науково-педагогічні працівники Глухівського НПУ ім. Олександра Довженка, представники владних структур, керівники державних і освітніх управлінських структур Сумської області, міста Глухів і Глухівського району, директори шкіл, ректори університетів регіону.

Доповідачі були однастайними в думці про необхідність проведення реформи та наголосили на системному реформуванні загальної середньої освіти та підготовці вчителя відповідно до Концепції нової української школи як одному з актуальних питань сьогодення, що зумовлено низкою об'єктивних чинників. Це, зокрема, необхідність підвищення якості української освіти з урахуванням світових тенденцій розвитку освітніх систем, готовність учителя до інноваційної педагогічної діяльності, що передбачено Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року.

У виступах було зроблено акцент на запровадженні компетентнісного підходу в навчанні учнів, поліпшенні фахової підготовки майбутніх учителів і підвищенні кваліфікації педагогічних працівників, здобутті педагогічної освіти за покликанням.

Директор Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації наголосила на вагомості підготовки педагогічних працівників до освітніх нововведень, окреслила специфіку заходів, що здійснюються в області з метою психолого-педагогічного супроводу вчителів початкових класів у рамках реалізації Концепції нової української школи. «Уже місяць у Сумській області успішно втілюються заходи з підготовки понад 500 учителів, які навчають молодших школярів», – інформувала Вікторія Грובה.

Перший проректор – проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Університету, член-кореспондент Академії наук вищої школи України Микола Кириченко в ході обговорення наголосив: «Підготовка нового вчителя головний виклик часу і життя не лише для освіти, для її модернізації, а й для всієї нашої держави та її майбутнього. Аналіз педагогічної практики засвідчує, що і університетська, і післядипломна освіта мають свої можливості і свої пріоритети у досягненні мети підготовки вчителя до ефективної професійної діяльності в умовах освітніх змін і,

співпрацюючи на засадах забезпечення цілісності й наступності цієї підготовки, можуть і обов'язково спільно досягнути вагомих результатів у розбудові Нової української школи. Але в першу чергу дана важлива освітня проблема стосується удосконалення змісту й форм післядипломної педагогічної освіти (зокрема, підвищення кваліфікації, профільної спеціалізованої підготовки, перепідготовки та стажування) працюючих вчителів, керівників навчальних закладів і резерву на заміщення керівних посад в освіті, а також переорієнтації цих форм і методів на формування готовності означених категорій педагогічних працівників до ефективної професійної діяльності в умовах децентралізації та реформування освіти.

Потрібно сказати, що післядипломна педагогічна освіта України переживає сьогодні не простий період свого розвитку. Але, саме вона може гідно зустріти виклики інформаційного суспільства й відреагувати на трансформацію освітнього запиту щодо підготовки педагогів та керівників освітньої галузі з формування в них системи управлінських знань, умінь і навичок на розвиток готовності самостійно здобувати і оновлювати їх упродовж життя, ефективно застосовувати в умовах динамічних змін за різних, навіть несприятливих, умов».

Учасники заходу дійшли висновку, що здійснення якісної підготовки педагогічних кадрів до ефективної реалізації ідей нової української школи є пріоритетом діяльності вищих педагогічних навчальних закладів, а науковий супровід цієї підготовки – одним з головних напрямів досліджень наукових установ НАПН України. Президент НАПН України Василь Кремень узагальнив роботу спільного засідання, наголосивши на основних напрямках підготовки нового вчителя: дитиноцентризм, здатність жити в умовах цифрового суспільства, європейськоцентричність, інформаційно-комунікаційна компетентність.

Знаковою подією стало підписання Угоди про співпрацю між Національною академією педагогічних наук України і Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка.

ДЕВ'ЯТА МІЖНАРОДНА ВИСТАВКА «ІННОВАТИКА В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ»

За матеріалами:

- тижневика «Освіта» № 42-43
від 18-25 жовтня 2017 р., с.1–2;

- сайту «Україна Молода»:

<http://umoloda.kiev.ua/number/3240/188/117943/>

У Києві відбулася дев'ята міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті». В ній узяли участь 585 учасників із 23 областей України, Чехії, Словаччини, Австрії, Канади, США, Швейцарії, Німеччини та інших країн; зокрема, 93 університети, академії, інститути, коледжі, технікуми, наукові агенції; 12 закордонних навчальних закладів і міжнародних освітніх агенцій; 369 загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв, дошкільних і позашкільних навчальних закладів, обласних і міських органів управління освіти; 79 професійно-технічних навчальних закладів, науково-методичних центрів професійно-технічної освіти; 32 виробники та постачальники засобів навчання, проектів, сучасних програм і рішень для галузі освіти; видавництва, освітні портали.

Під час роботи виставки відбулося 62 заходи: конференції, презентації, семінари, майстер-класи, панельні дискусії за участю керівників, провідних фахівців і науковців Міністерства освіти і науки, Національної академії педагогічних наук, Інституту модернізації змісту освіти МОН України. Організаторами виступили компанія «Виставковий світ» за підтримки та участі Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України.

Кожен учасник виставки готовий поділитися секретами успіху свого навчального закладу. Утім розповідь про Бахмутський педагогічний коледж усе-таки особлива. Це, зрештою, і не дивно, адже місцеві мешканці, що пережили окупацію російських агресорів, особливо цінують свободу.

Представники громадських організацій «Об'єднання жінок та матерів учасників АТО», «Бахмут український» організували фотовиставку, присвячену третій річниці визволення, презентували друковані видання 2014-2015 років, об'єднані тематикою «Народжені війною».

Родзинкою заходу стало, коли на площі Свободи учасники святкування розгорнули величезний національний прапор розміром 72х22 метри — символ єдності і свободи українського народу.

«Війна змусила нас усвідомити ту ціну, яку платимо за свободу та незалежність, — ділиться враженнями викладач по класу фортепіано Бахмутського педагогічного коледжу Лариса Макогон. Відтепер національно-патріотичному вихованню приділяємо особливу увагу. Виховуємо майбутніх педагогів у дусі патріотизму, любові до української землі. Бахмут завжди був українським містом, тож для місцевих мешканців ніколи не виникало питання, де житимемо ми і наші діти. Бахмут — це Україна».

КРУГЛИЙ СТІЛ «ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДОРОСЛИХ В УКРАЇНІ»

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України та НАПН України «Педагогічна газета» № 5 від вересня-жовтня 2017 р., с. 2;
- веб-сайту Української асоціації міст, що навчаються:
<http://ualc.org.ua/2017/09/15/845/>;
- сайту Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
<http://ipood.com.ua/kontakt/>

13 вересня у Міністерстві освіти і науки відбувся круглий стіл «Законодавче забезпечення розвитку освіти дорослих в Україні» з участю першого заступника міністра освіти і науки України Володимира Ковтунця, президента НАПН України Василя Кременя, директора Інституту з міжнародного співробітництва німецької асоціації народних університетів Крістофа Йоста, регіонального директора DW International в Україні Беттіни Бранд, академіка-секретаря Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Неллі Ничкало (модератор круглого столу).

У заході взяли участь представники МОН, Національної академії педагогічних наук України, громадської спілки «Українська асоціація освіти дорослих», Представництва DW International в Україні, громадського об'єднання «Українська асоціація міст, що навчаються» різних регіонів України, вищих навчальних закладів, інститутів післядипломної освіти та ін.

Учасники круглого столу обговорили доцільність проекту Закону України «Про освіту дорослих», одностайно висловивши думку про необхідність його розроблення й ухвалення.

Василь Кремень наголосив на тому, що освіта у дорослому віці мала значення і в минулому, де вона існувала у вигляді окремих елементів, але нині набуває особливого значення. В наш час інноваційності та змінності не можна навчитися всього один раз і на все життя. Отримання знань має стати способом життя сучасного українця. Важливо, аби ми тепер розробили закон про освіту дорослих. Але тут є складнощі: потрібно формувати громадську думку щодо необхідності освіти дорослих. Василь Кремень переконаний, що нам загалом по силах підготовка якісного документа, а Національна академія педагогічних наук готова долучитися до його створення.

Володимир Ковтунець, перший заступник Міністра освіти і науки України, зазначив, що освіта стає щоденною потребою людини і суспільство чекає чіткої державної політики в сфері освіти дорослих.

Із зарубіжним досвідом законодавчого забезпечення освіти дорослих під час свого виступу ознайомила присутніх голова Української асоціації освіти дорослих Лариса Лук'янова.

Крістоф Йост, директор Інституту міжнародного співробітництва Німецької асоціації народних університетів (DVV International), зазначив, що

розробка і прийняття Закону України «Про освіту дорослих» стане нормативно-правовою базою освіти упродовж життя в Україні та фактором економічного розвитку країни.

Директор департаменту вищої освіти МОН Олег Шаров, підсумовуючи роботу круглого столу, наголосив, що попереду складна робота, системна й комплексна, оскільки освіта дорослих розвивається в різноманітних формах й потрібно спиратись на кращий досвід європейських країн. Олег Шаров зауважив, що держава, звісно, фінансуватиме освіту дорослих. Однак головне навантаження нестимуть громадяни, бізнес і громади, а співпраця в межах цього трикутника якраз і забезпечить сталий розвиток освіти дорослих за умови розуміння його учасниками, що це забезпечить не лише професійний, а й соціальний розвиток фахівця.

Результатом роботи обговорення стала домовленість учасників круглого столу про створення робочої групи з підготовки проекту Закону України «Про освіту дорослих».

МОВНЕ ПИТАННЯ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 37 від 25 вересня 2017 р., с. 5;
- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 39 від 9 жовтня 2017 р., с. 2;
- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 40 від 16 жовтня 2017 р., с. 2;
- офіційного веб-сайту МОН України: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-10-06-mi-zaxishhatimemo-pravo-ditej-z-naczmenshin-na-ovolodinnya-derzhavnoyu-movoyu-i-ridnoyu-grinevich>

Стаття 7 нового Закону «Про освіту» викликала великий резонанс – як в українському політикумі, так і в сусідніх країнах. Зокрема, після ухвалення рамкового закону своє невдоволення висловили Угорщина, Румунія, Молдова, Польща і Росія.

Як повідомила міністр освіти і науки України Лілія Гриневич, під час консультацій з представниками дипломатичних місій 11 країн, Ради Європи, ОБСЄ, що нещодавно відбулися у Міністерстві закордонних справ, було надано роз'яснення щодо мовної статті, а також досягнуто домовленості про співпрацю з її імплементації.

Стаття 7 Закону «Про освіту» передбачає, що повністю рідною мовою діти навчаються на етапі дошкільної і початкової освіти. При цьому вони

починають вивчати державну мову. «Це необхідно для того, щоб на цьому етапі діти підготувалися до оволодіння мовою так, щоб далі вивчати нею інші предмети», – пояснила Лілія Гриневич. Отже, це допоможе без зайвого стресу перейти далі у базову та старшу школу, де мовою навчання буде українська.

На наступних етапах, тобто у базовій і старшій школі, закон передбачає навчання державною мовою, але при цьому, як наголошує міністр, діти і продовжують вивчати свою рідну мову.

Однією з найгостріших була реакція на ухвалення рамкового закону з боку Угорщини. Крім того, вже після зустрічі Лілії Гриневич з послами, парламент цієї країни ухвалив резолюцію із засудженням закону «Про освіту».

Нам прикра досить гостра реакція партнерів з Угорщини, – зауважила міністр. – Вважаю, що вона спричинена поверховим прочитанням цієї статті закону, адже вона не передбачає, що можливості вивчати угорську мову процесі навчання в базовій і старшій школі не буде. Більш того, частина 4 цієї статті встановлює, що ще декілька предметів можна буде вивчати цією мовою, адже вона є офіційною мовою Європейського Союзу. Тому ми надали всі роз'яснення послу Угорщини в Україні. До речі, серед низки підзаконних актів має бути постанова Кабміну, що внесе зміни до державних стандартів, які передбачають базовий навчальний план. При цьому буде представлено базовий план для шкіл з мовами навчання нацменшин згідно зі статтею 7 нового закону.

«У ньому буде передбачено, які саме предмети можуть вивчатись рідною мовою і в якому співвідношенні з державною мовою», – повідомила міністр.

Надзвичайний і Повноважний Посол Болгарії в Україні Красімір Мінчев під час зустрічі міністром освіти і науки України Лілією Гриневич наголосив, що Закон «Про освіту» дає нові можливості, аби діти добре володіли як українською, так і болгарською мовами. Він звернувся до міністра із проханням, аби водночас з українською мовою покращувався рівень навчання та викладання болгарської. Це й питання обсягу вивчення мови, і кваліфікації вчителів, і підходів та методів викладання, і підручників.

Міністр зауважила, що обсяг вивчення рідної мови, а також перелік предметів, що вивчатимуться цією мовою, визначатиметься індивідуально для кожної нацменшини. Ці питання затверджуються на рівні постанови Кабміну. Якщо Україна робитиме це разом з болгарськими експертами, то можна за значно коротший час прийти до спільного плану дій. Сторони також погодилися, що для успіху впровадження усіх нововведень у школах з болгарською мовою навчання потрібно провести консультації з представниками меншини з різних регіонів України.

Методики викладання, перенавчання вчителів і нова якість підручників – головні аспекти, від яких залежить успішне впровадження статті 7 Закону «Про освіту» в школах нацменшин без зайвого стресу та шкоди учням. Про це йшлося під час наради з участю представників управлінь освіти, а також

директорів шкіл з угорською та румунською мовами навчання з участю міністра Лілії Гриневич.

Аби діти з нацменшин однаково якісно володіли як державною, так і рідною мовою, представники меншин пропонують активніше запроваджувати елементи двомовного навчання. Сторони погодилися, що наступним викликом є написання якісних підручників.

«Ми маємо зібрати робочу групу з учителів-практиків, експертів, представників МОН та Інституту модернізації змісту освіти, аби були напрацьовані якісні підручники як для двомовного навчання, так і для вивчення української мови», – зазначила міністр.

Перші етапи потрібні для якісної імплементації статті 7 Закону «Про освіту», вже проведено – уряд заклав кошти на підвищення кваліфікації вчителів шкіл нацменшин, а також розроблено глосарії для двомовного навчання. Про це розповіла міністр освіти і науки України Лілія Гриневич на зустрічі з Генеральним секретарем Ради Європи Турбйорном Ягландом.

Лілія Михайлівна звернула увагу на те, що в усіх базових європейських документах зазначена важливість державної мови для розбудови суспільної згоди.

«Навіть у наших зобов'язаннях перед представниками меншин і в європейських документах вказано, що навчання мовою нацменшин не може здійснюватися з одночасним завданням шкоди процесу вивчення державної мови, адже знання офіційної мови є «фактором соціальної згуртованості та інтеграції», зазначила вона. Зараз наше пріоритетне завдання – дати рівний доступ до оволодіння українською мовою всім громадянам України, незалежно від їх національної приналежності чи території проживання. Отримати роботу, вищу освіту, мати змогу бути мобільним у межах України – все це можливо, тільки якщо людина якісно оволодіє державною мовою», – наголосила Лілія Гриневич.

ПОНЯТТЯ ЧИТАЦЬКОГО УМІННЯ ЗАЗНАЛО ЗМІН

За матеріалом

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 39 від 9 жовтня
2017 р., с. 8–9;

- офіційного сайту Українського центру
оцінювання якості освіти:

<http://testportal.gov.ua/>

Читання втретє визначено основним напрямом Програми міжнародного оцінювання учнів PISA-2018. Україна вперше долучиться до Програми міжнародного оцінювання учнів – PISA, що проводиться під

егідою Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Програма має на меті порівняти освітні системи близько 80 країн світу через вимірювання компетентностей учнів із читання, математики та природничих дисциплін, прямо не пов'язаних з оволодінням шкільними програмами. Крім того, велика увага у дослідженні PISA приділяється вивченню факторів, що впливають на успішне навчання учнів.

Дослідження PISA проводиться раз на три роки, починаючи з 2000 року, шляхом тестування навичок і знань 15-річних учнів. Вважається, що в більшості країн саме в цьому віці учні закінчують основну школу, і постають перед вибором професії і загалом майбутнього життєвого шляху. Однак PISA не перевіряє рівня навчальних досягнень учнів, натомість оцінює наскільки учень зможе використовувати знання й уміння, отримані в школі, за можливих життєвих труднощів і викликів.

Участь України в дослідженні PISA має кілька важливих аспектів. Зокрема, отримання об'єктивної інформації про готовність молодих громадян до повноцінного життя в сучасному суспільстві відповідно до міжнародних стандартів; розуміння чинників, які впливають на ефективність освіти в країні; можливість приймати рішення та формувати національну освітню політику на основі реальних даних про стан вітчизняної системи освіти. Крім того, завдання PISA та методологія оцінювання їхнього виконання слугуватимуть практичним орієнтиром для освітян у становленні компетентнісної парадигми освіти в Україні.

Відповідальність за організацію та проведення дослідження PISA в Україні покладено на Український центр оцінювання якості освіти. Детальну інформацію про PISA – рамкові матеріали, зразки завдань попередніх циклів, новини про стан підготовки до проведення дослідження в Україні – розміщено на офіційному сайті Програми в Україні: pisa.testportal.gov.ua.

Ми живемо у світі, де все змінюється з блискавичною швидкістю, де зростає і кількість, і різноманітність писаних матеріалів, а також у світі, де дедалі більшій кількості людей доводиться використовувати ці матеріали по-новому і у дедалі складніших ситуаціях. Сьогодні загально визнаним є той факт, що наше розуміння поняття грамотності у читанні змінюється на тлі змін у суспільстві і культурі. Навички читання, які вважалися потрібними для особистісного розвитку, успіхів у навчанні, участі в економічному і громадському житті 20 років тому, відрізняються від тих, які потрібні сьогодні. Поняття читацького уміння розглядають як змінний набір знань, навичок і стратегій, які особа формує впродовж життя. Ймовірно, що і через наступні 20 років вони зміняться не менше.

Нині акценти зміщуються з накопичення та запам'ятовування інформації до залучення ширшого контексту знань. Для повноцінної участі в

житті суспільства, що базується на знаннях, людині необхідна здатність знаходити доступ до будь-яких видів інформації, розуміти й осмислювати їх. «Отже, рамковий документ PISA для оцінювання читацького уміння ближче до завершення обов'язкової освіти має зупинитися на навичках читання, які передбачають пошук, відбір, тлумачення, інтегрування і оцінювання інформації з усього наявного масиву текстів, пов'язаних із ситуаціями, які виходять за межі шкільних стін».

Освітні цілі продовжують міняти акценти від виключно накопичення та запам'ятовування інформації до залучення ширшого контексту знань: «і для техніка, і для робітника секрет успіху полягає у вмінні донести, висловити та використати інформацію, потрібну для вирішення комплексних проблем, у вмінні пристосовуватися та впроваджувати відповідні зміни у відповідь на нові вимоги та нові обставини, у вмінні розпоряджатися та розширювати потенціал технологій для створення нового знання та розширення людського потенціалу і продуктивності» (Binkley et al., 2010, p. 1). Здатність виявити, знайти доступ, зрозуміти та осмислити будь-які види інформації є невід'ємною, якщо йдеться про здатність людей брати повноцінну участь у житті нашого теперішнього суспільства, яке базується на знанні. Високий рівень читацького уміння не лише є основою для успіхів у інших галузях і напрямках освіти, але й передумовою для успішної участі у більшості сфер дорослого життя (Cunningham & Stanovich, 1998; OECD, 2013a; Smith, Mikulecky, Kibby, & Dreher, 2000). Отже, рамковий документ PISA для оцінювання читацького уміння учнів ближче до завершення обов'язкової освіти має зупинитися на навичках читання, які передбачають пошук, відбір, тлумачення, інтегрування і оцінювання інформації з усього наявного масиву текстів, пов'язаних із ситуаціями, які виходять за межі шкільних стін.

ЛЮБОВ ДО КНИЖКИ НА ВСЕ ЖИТТЯ

За матеріалами

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 39 від 9 жовтня
2017 р., с. 9;

- сайту «Букмоль»:

<https://bokmal.com.ua/>

Читати дітям уголос варто продовжувати і тоді, коли вони вже вміють робити це самі. Це покращує їхнє вміння читати і слухати та навіть... сприяє успіхам у навчанні. Сайт «Букмоль» нещодавно опублікував матеріал, у

якому наводяться статистичні дані зі звіту «Дитяче та сімейне читання – 2016» – це американське національне опитування дітей 6-17 років та їхніх батьків про ставлення до книг і читання, що проводиться найбільшим у світі видавництвом Scholastic. Згідно зі звітом, малюкам від 0 до 5 років уголос читають 59% батьків, 58-літнім 38%, дітям 9-11 років – лише 17%. Але більшість дітей 6-11 років (як і більшість батьків) повідомляють, що насолоджуються читанням у голос.

Щоб переконати батьків більше читати вголос, «Букмоль» наводить 10 причин для цього, сформульованих журналісткою і письменницею Рейган МакМагон, котра вже понад 10 років є оглядачем дитячих книжок:

1. Читання вголос формує словниковий запас. Під час сторітаймів (дослівно storytime – «час історій», це спосіб передання інформації через розповідання історій, у якому поєднуються читання вголос, елементи театралізації, гри тощо) діти дізнаються набагато більше нових слів, ніж під час звичайного спілкування.
2. Це покращує розуміння текстів. Коли діти залучені до історії, вони розуміють її значно глибше: під час читання вголос можна дізнатися, чи усвідомлюють вони, що відбувається; запитати, що думають про персонажів.
3. Позитивні враження та теплі спогади про історії, почуті від когось, кого любиш, можуть прищепити любов до читання на все життя. Лауреат Американської літературної премії ПЕН/Фолкнер Том Корагессан Бойл, виступаючи цьогоріч на книжковому фестивалі в Лос-Анджелесі, розповів, що навчився читати не у школі, а під час читання вголос разом із мамою – і коли він читає і тепер, усе ще чує її голос.
4. Це дає дітям приклад для наслідування. Вони навчаються спостерігаючи, а читання вголос дає їм можливість почути, як звучить мова. Також батьки можуть показати, як аналізувати історію та з'ясовувати значення слів завдяки підказкам з контексту.
5. Це покращує вміння слухати – виховує розуміння багатства мови, допомагає навчитися сприймати інформацію на слух.
6. Це спосіб відкрити класику. Діти можуть бути налякані складною мовою Шекспіра або старомодним стилем Джейн Остін – та в затишній домашній атмосфері батьки можуть оживити текст, відтворюючи голоси персонажів, і заповнити прогалини в історії.
7. Це допомагає обговорювати складні проблеми. Діти погано сприймають повчальні лекції старших про те, як треба і не треба поводитися, натомість хорошим способом говорити про складні й актуальні для них питання є читання історій про героїв, які борються із

серйозними проблемами або наслідками своїх учинків чи зіштовхнулися із цькуванням, расизмом, гендерною дискримінацією тощо.

8. Це можливість дослідити жанрове розмаїття. Читання вголос дає змогу познайомити дітей з різними типами книг і розповідей, завдяки чому вони можуть зрозуміти, що саме їм подобається найбільше.
9. Це своєрідний «портал» до інтересів дітей. Читання книжок, які їм до вподоби (фентезі, містики, трилерів, графічних романів тощо), дає можливість поділитися враженнями й обговорити прочитане «на рівних».
10. Це пробуджує цікавість і спрагу до навчання. Пізнавальну літературу теж приємно читати вголос: є чимало нон-фікшн видань, не менш захопливих, ніж художня література. Дітям старшого віку та підліткам можна спробувати читати вголос публікації щодо останніх подій і світових проблем.

НОБЕЛІВСЬКА ПРЕМІЯ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 40 від 16 жовтня
2017 р., с.12;

- сайту Нова українська школа:

<http://nus.org.ua/articles/vchytel-z-vlasnoyu-planetoyu-yak-paul-pshenichka-zakohuye-ditej-u-fyzyku-i-gotyue-do-mizhnarodnyh-peremog/>

В Україні відбувся дебют конкурсу, що проводиться за аналогією до Global Teacher Prize – щорічної премії для найкращого вчителя світу, яка має неофіційну назву «Нобелівська премія для вчителів». Global Teacher Prize заснована 2014 року, вручається з 2015-го, засновником премії є фундатор арабської освітньої корпорації GEMS Санні Варкі. Кошти (переможець отримує мільйон доларів!) надає фонд Varkey GEMS Foundation з Дубая. Цю нагороду вручають за видатний внесок у професію вчителя, Global Teacher Prize є символом того, що робота педагогів є важливою та заслуговує на визнання.

Переможцем конкурсу, за версією загальнонаціональної премії Global Teacher Prize Ukraine, став відомий учитель фізики та астрономії з Чернівців

Пауль Францович Пшенічка. Він же здобув титул «народного вчителя» за результатами інтернет-голосування.

Пауль Пшенічка наголошує на тому, чого і як має навчати школа: «Щоб цивілізація розвивалася, важливо передавати знання від покоління до покоління. Систематизовані знання – це велика цінність. Сучасна школа вдосконалюється упродовж багатьох десятиліть, програми стають дедалі складнішими, кількість інформації зростає, кожен педагог хоче дати дітям більше знань. Але недоліком системи є те, що вона має дуже віддалену ціль. Ми будуємо споруду, що губиться десь на горизонті, й тільки невелика частина учнів має натхнення іти до цієї далекої цілі. Натомість у школі не вчать ставити собі мету, бути самостійним, завершувати свою роботу. Друга біда регулярної освіти – те, що в нашу підсвідомість «завантажується» страх помилки: на кожному етапі людина отримує оцінки за свої знання. У разі помилки вона карається на уроці – оцінкою, вдома – висновками батьків. Згодом – під час тестів ДПА, ЗНО. Виходить, найважливіше – щоб людина не робила помилок. Але знання самі по собі не є великою цінністю: вони втілюються в дії. Тільки застосовані знання мають цінність. Навчити цього може проектно-орієнтований підхід. Проект – це задача, що не має відповіді в кінці підручника. Адже, навіть розв'язуючи складну задачу на рівні олімпіади, людина знає наперед: її вже хтось вирішив, вона має відповідь, яку треба вгадати, списати, знайти. У нас із учнями проект може тривати від трьох місяців до трьох років. Я вчу їх за своїми підручниками і намагаюся зробити так, аби вони працювали руками та здійснювали хоча б невеличкий проект. Без сумніву, знання необхідні, але лише знання з уміннями – це є справжня освіта, про яку всі мріють для своїх дітей. Я викладаю так, аби було цікаво».

Словам «ліцей», «академія» більше двох тисяч років. Отже, стільки існує професія вчителя, – зазначив Пауль Пшенічка після отримання нагороди. – І водночас це професія майбутнього. У наш час усе дуже швидко змінюється, багато теперішніх професій через 10–15 років зникнуть. Але я впевнений: як школа, так і вчителі залишаться і матимуть дедалі більший успіх. Знання не завжди роблять нас багатими, та вони точно роблять нас щасливими.

ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ МОЛОДІ

За матеріалами

- офіційного видання МОН України
«Освіта України» № 40 від 16 жовтня
2017 р., с.12;

- сайту «Leopolis.news»:

<http://leopolis.news/sergij-harahu-u-lvivskyh-shkolah-patriotyzmu-vchat-na-maketah-radyanskoyi-zbroyi/>

Учитель зі Львова Сергій Хараху переконаний: «Захист Вітчизни» має зробити юнака насамперед патріотом і громадянином, а вже потім – потенційним воїном, який опанував основи військових знань.

У класичній гімназії при Львівському національному університеті імені Івана Франка він викладає «Захист Вітчизни» та географію, а також обіймає, посаду заступника директора з навчально-виховної роботи. Якщо ти дав учневі знання і далі «забув» про нього – ти не вчитель, а лише викладач предмета, вважає педагог. Виховувати суспільно активних громадян, здатних і критично мислити, і співпереживати, і допомогти ближньому, Сергій Хараху намагається як у школі, так і поза нею: він є керівником Центру військово-патріотичного виховання «Галичина», автором однойменного блогу та інструктором у таборах проекту «Гайдамацька Січ» – це альтернатива передбачених програмою, але рідко реалізовуваних навчально-польових зборів.

Його шкільні уроки тож великою мірою є «альтернативними». Приміром, якщо, готуючись до занять, він почув про вибухи в Калинівці – можна сказати напевно, що наступного дня це матиме відлуння у розмові з учнями, якою б не була запланована тема уроку. Демонстрація новин із зони АТО, видовищних роликів військового телебачення замість традиційних плакатів із зображенням техніки, відео про сучасних героїв – це звичні для Сергія підходи. «Я намагаюся перевести свій предмет у формат радше виховного, ніж навчального, – каже він. – І адаптуватися до мінливого світу довкола своїх учнів». Світ, у якому стався теракт 11 вересня та була героїчна оборона Донецького аеропорту, для них не лишається за порогом школи. Наприклад, на одному з уроків учитель читав старшокласникам «Аеропорт» Сергія Лойка.

Сергій Хараху – випускник АНУ імені Івана Франка. Вчителем географії та заступником директора Класичної гімназії він став понад десять років тому: на співбесіду його запросили як людину «з патріотичних кіл», активіста молодіжних організацій. У розмові з ним часто можна почути «ми»: ідеться радше не про людей із конкретної організації, а про свідомих, «політично підкованих» і патріотичних. «Коли президентом іще був Кучма,

ми розуміли: Україна «відбулася» лише номінально, не стала дійсно незалежною, – говорить він. – Тому ми почали активно діяти, виховувати молодь – і зараз вона вже «виходить на арену».

Моя ідея полягає в тому, що завдяки предмету «Захист Вітчизни» дитина має стати більше патріотом і громадянином, ніж юнаком, підготовленим до війни, – пояснює вчитель.

Класичне визначення патріота: людина, яка любить Батьківщину. А я додам – любить дієво, працюючи заради неї. Коли я приходжу до учнів, то часто бачу, що вони далекі від розуміння патріотизму. Відсотків вісімдесят із них залюбки поїхали б учитися за кордон і лишилися там: вони розуміють, де більше можливостей для реалізації. Мені залишається спиратися на власний приклад – свій, своїх товаришів, які проявили героїзм... На кожному уроці я намагаюся знайти шпарину, в яку «засвітить» патріотизм. У будь-якій темі можна торкнутися позитивних моментів і української історії, і сьогоденної реальності. Досягнення і перемоги – це те, що стовідсотково має виховний ефект. Я не зациклююся на кількості термінів і назв видів зброї, показниках і нормативах. Акцент роблю на бесідах та обговореннях, практичній діяльності учнів.

ДІЙТИ ЗГОДИ З ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КОМІСІЄЮ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 41-42 від 23 жовтня 2017 р., с.2;
- офіційного веб-сайту МОН України: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-10-17-posol-es-poobiczuyav-donesti-pozicziyu-ukrayini-shhodomovnoyi-statti-zakonu>

Питання 7-ї статті нового Закону України «Про освіту» обговорювалося минулого тижня під час кількох двосторонніх зустрічей з участю міністра освіти і науки Лілії Гриневич та іноземних партнерів.

Хюг Мінгареллі, голова Представництва ЄС в Україні, погодився донести аргументацію України щодо мовної статті до Європейської комісії та Європарламенту. Лілія Гриневич наголосила, що питання імплементації мовної статті Закону «Про освіту» узгоджуватиметься у двосторонніх перемовинах із представниками національних меншин. Також вона висловила сподівання щодо позитивного висновку Венеційської комісії, оскільки з правової точки зору текст мовної статті Закону «Про освіту»

повністю відповідає як нашому законодавству, так і міжнародним зобов'язанням України. Як зауважила міністр, у законі закладено реальні можливості для того, аби діти повноцінно володіли і державною, і рідною мовами у разі відмінності.

Як резюмував Хюг Мінгареллі, дуже прикро, що загальна дискусія зараз ведеться навколо питання, яке не стосується реально важливих проблем України сьогодні.

Лілія Гриневич і міністр національної освіти Республіки Польща Анна Залевська домовилися, що дві країни підпишуть декларацію, де буде прописано основні напрями імплементації мовної статті Закону «Про освіту» для українських шкіл, де навчання ведеться польською мовою. Зараз відбувається підготовка цього документа. Лілія Гриневич під час зустрічі зазначила, що МОН планує поступово збільшувати частку предметів, що вивчаються українською мовою. За попередньою пропозицією української сторони у старшій школі частка вивчення предметів українською має складати 60%.

Польська сторона прийняла загальний план імплементації статті 7, проте її хвилювання викликали неоднозначні формулювання на рівні закону «Ми розуміємо важливість для України утвердження української мови як державної, у Польщі ми також багато уваги приділяємо розвитку нашої мови. Однак у нас є двосторонні домовленості. Пункт 4 статті 7 закону каже, що деякі предмети можуть вивчатися мовами Європейського Союзу. Але слово «можуть» – це не гарантія. Має бути гарантія, що певна частина предметів вивчатиметься польською», – наголосила Анна Залевська.

Лілія Гриневич повідомила: загальність статті пояснюється тим, що це базовий закон, і детальніші формулювання будуть виписані у профільному Законі «Про загальну середню освіту», а також у підзаконних актах Кабміну.

Міністр також зауважила, що 5 українських шкіл, де викладання ведеться польською мовою, уже навчаються за моделлю, яку українська сторона пропонує для імплементації, тобто частково предмети у базовій та старшій школі вивчаються українською.

Під час зустрічі з Надзвичайним і Повноважним Послом Естонської Республіки в Україні Гертом Антсу йшлося, що у цій прибалтійській країні функціонує модель застосування державної мови у системі освіти, яка відповідає моделі, котру пропонує Україна в межах нового Закону «Про освіту».

«Для нас важливо провести консультації з вами як із країною, що має схожу систему застосування державної мови у школах з мовою навчання нацменшин, що пропонуємо й ми. Важливо донести нашим європейським колегам, що запропонований Україною шлях – це модель, яка вже

функціонує у країнах – членах ЄС. Також ми зацікавлені у ваших рекомендаціях, якими шляхами ми можемо доступніше донести свою позицію нашим партнерам», — зазначила Лілія Гриневич.

Посол Естонії наголосив на важливості постійного діалогу з представниками країн – членів ЄС. Він також запропонував заручитися підтримкою якомога більшої кількості держав, які також є країнами походження певних меншин на території України.

«Наша позиція полягає в тому, що в Європі не можуть панувати подвійні стандарти: ті принципи, що вважаються справедливими для країн – членів ЄС, мають працювати і для України», – зазначив Герт Антсу. МОН продовжить консультації з Естонією з можливої комунікації щодо мовної статті Закону «Про освіту» на рівні ЄС. До речі, зараз ця країна головує в Раді ЄС.

МАН УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Освіта України» № 41-42 від 23 жовтня 2017 р., с.2;
- офіційного веб-сайту МОН України: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-10-13-man-stane-czentrom-2-yi-kategori-yi-yunesko-ta-dopomozhe-rozvivati-osvitu>

Мала академія наук України стане Центром ЮНЕСКО 2-ї категорії. Це рішення ухвалили 13 жовтня 2017 року під час засідання Виконавчої Ради ООН з питань освіти, науки і культури в Парижі. Таким чином МАН буде структурою, що під егідою ЮНЕСКО допоможе розвивати наукову освіту в Східноєвропейському регіоні та інших країнах світу. Таку категорію надають організаціям, які становлять інтерес для ЮНЕСКО завдяки своїй культурній цінності, досвіду та системі роботи, якості і глибині наукових досліджень. В Україні центр із таким високим статусом на базі молодіжної науково-освітньої установи створять уперше.

Перший заступник міністра освіти і науки Володимир Ковтунець зауважив, що це рішення – дуже важливий крок для України і визнання унікального досвіду МАН як інструмента залучення учнів, молоді до наукової освіти.

За словами Президента МАН Станіслава Довгого, новий статус також дозволить Академії покращити якість роботи з творчими дітьми, більше обмінюватися досвідом та впровадити нові стандарти у науковій освіті. Серед головних переваг – фінансування ЮНЕСКО окремих проектів Академії, посилення захисту з боку держави, розширення контактів між науковими центрами під егідою ЮНЕСКО.

Значну підтримку в процесі співпраці з ЮНЕСКО Академії надав її стратегічний партнер – міжнародна комунікаційна платформа Європейська академія наук EUROJAS.

Процедура підписання угоди про створення центру відбудеться у грудні 2017 – січні 2018 років після завершення 39-ї сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО.

